

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vásárhelyt, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvtéri cikkek stb. intézendők.

Nyilvtéri cikkek soronként 10 kr-ért közölhetők.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 krajczár. Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítottak. Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyegdíj fizetendő.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyuttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy apunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadóhivatala.

Az új tanítói nyugdíjtörvény.

Kézdi-Vásárhely, 1891. július 25.

Végre valahára hát — hat évi vajadás után — megszületett az új tanítói nyugdíjtörvényre vonatkozó javaslat, melyet Magyarország 25 ezer tanítója oly feszült várakozással s már-már elkéseredett szívvel, epedve ohajtott évek hosszú sora óta. Gróf Osáky Albin miniszter tehát nemcsak ígérte többszörösen a nyugdíj reformját, de ígérte be is váltotta. És már ezzel a ténynyel — igérete bevalósításával — is nagy hálára kötelezte le a nemzeti mivelődés szerény napszámait. De a javaslat maga is hálára kell hogy elkö-

telezze a tanítók egyetemét. Hisz ha elgondoljuk, hogy a jelenleg még érvényben levő nyugdíjtörvény szerinti ellátás a hosszú, küzdelmes munkásságban elgyengült tanítót az éhségtől, az özvegyeket és árvákat a koldusbotól alig-alig mentette meg, míg a most benyújtott javaslat az összes állami tisztviselőkkel egyenlő ellátást helyez kilátásba a tanítók, valamint özvegyeik, árváik részére is: már e tény is örömmel és hálával kell hogy eltöltsen az érdekeltek kebelét. Mert a tanító eddig 100—150 s legfőlebb 300 frttal nyugdíjaztatott 30—40 évi szolgálat után, most a legutolsó évben élvezett fizetés 40%-át kapja tíz évi szolgálat után, s aztán évenként 2%-kal növekedik mindaddig, míg a 40 évi szolgálati időre teljes fizetését kapja nyugdíjúl. Az özvegyek eddig évi 84 frt segélypénzt kaptak, az új javaslat, mint az állami tisztviselőknél, a férj halálakor élvezett teljes fizetés felét helyezi kilátásba az özvegyeknek; az árvák az eddigi 25 frt helyett 50—75 frt segélypénzt fognak fejenként kapni s a teljesen szülőtlenné árvák meg tanítói árvaházakban fognak elhelyeztetni. A tanítónők a férfitanítókkal egyenlő nyugdíjazásban részesülnek, s a nyugdíj akkor is megtartják, ha férjhez mennek. Az új javaslat kedvezőbb a réginél azon tanítókra is, a kik 1870. előtt már szolgálatban voltak. Az ilyenek eddig 40 évi szolgálat után is csak 250 frt nyugdíjra számíthattak, míg jövőben a teljes fizetés az irányadó szolgálati évek arányában, 40 évre ők is teljes fizetéssel mehetnek nyugdíjba.

Ennyi sok kedvező intézkedés az új javaslatban bizonyára hálára ösztönzi a tanítókat a miniszter iránt — mert mi kétség sincs az iránt, hogy a törvényhozás pártkülönbség nélkül magáévá teszi a javaslat összes intézkedéseit.

De bármilyen nagy legyen a javaslat fenti intézkedései feletti meglegedés, nem lehet elhallgatnunk ama hiányok miatti észrevételeinket, melyek a különben előnyös javaslatnak szembetűnő árnyoldalai. Mert ilyenek is vannak.

Nevezetesen: a javaslat nem szünteti meg azt az igazságtalan megkülönböztetést, melyet az 1885. évi állami nyugdíjtörvény teremtett meg az állami és nem állami iskolai tanítók között. Az állami tanítók 30 évi szolgálat után teljes fizetéssel nyugdíjaztatnak az állami nyugdíjtörvény szerint. A községi és felekezeti tanítók pedig 40 évi szolgálat után kapnak teljes fizetésüknek megfelelő nyugdíj az új javaslat szerint. Hol itt az igazság? Hisz az állami tanítók is ugyanazon képesítéssel bírnak, ugyanolyan munkát végeznek, nem különbet, mint a községi és felekezeti tanítók. Sőt az állami tanítók pontosan s nagyobb fizetéseket huznak, mint a csekély fizetéseiket is nagyrésztben rendetlenül kapó s így folytonosan anyagi gondokkal küzdő községi s felekezetié. Ha kimondta a törvényhozás a tanárok s állami tanítókra nézve, hogy munkájuk nehézségénél fogva 30 évi szolgálat után teljes fizetésüket kapják nyugdíjúl: a méltányosság hozza magával, hogy a létező különbség a minden tekintetben egyenlők között megszüntetessék s az állami tanítókhhoz hasonlóan ne 40 évi, — melyet 1000 közül egy tanító ha elér — de 30 évi szolgálat után nyugdíjaztassanak, teljes fizetéssel, a községi és felekezeti iskolák tanítói is.

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül a javaslatnak egy másik nagy hiányát sem. A jelenben érvényben levő 1875. évi 32. t.-cikk szerint a tanító 21. évében vétetik fel a nyugdíjintézetbe s így 40 év múlva, tehát 61 éves

A „Székelyföld“ tárczája.

A fürdők hatásáról.

(Időszerű csevegés.)

A fürdők igazi hatásáról igen kevés ember van helyesen tájékozódva még napjainkban is, sok mindenféle hamis, ósdi nézet kering erről még műveltebb egyének között is. Általában úgy szokták magyarázni a fürdők hatását, hogy a test a bőrön keresztül a fürdővíz ásványos anyagait felveszi, melyek aztán jótékonyan hatnak a szervezetre.

A legpontosabb kísérletek, melyeket ez irányban tettek, azonban régen megdöntötték ezt az elméletet. Vízben feloldott olyan szilárd anyagok kísérleteztek, a melyeket könnyen lehetett volna a testben kimutatni. Az eredmény azonban nagyon kevés eset kivételével teljesen negatív vala. A mely esetekben a bőr a fürdővízből egy bizonyos anyagot felszívott, ott sajátságos körülmények szerepeltek, a melyek másnemű megítélés alá esnek.

Majd ismét egész sorsa az újabb elméleteknek, a magyarázó feltevéseknek jött forgalomba. Az egyik azt akarta elhíttetni a fürdőzőkkel, hogy a

fürdővízben az összetétel és hőmérséklet szerint más-más villamos áramlatok támadnak és ezek hatnak jótékonyan a testre. A kísérletek azonban ezt az elméletet sem támogatták.

A tudomány emberei végre alaposan tanulmányozni kezdték a kérdést s a tanulmányok alapján ma már a fürdők hatásának legelfogadhatóbb magyarázata a következő: A fürdővíznek hőmérséklete és ásványos tartalma a testtel való érintkezésben többé-kevésbé erős ingerré válhatik és mint ilyen gyógyítólag, regenerálólag hathat a beteg szervezetre. Az ingerkeltésben legfontosabb szerepet játszik a víz hőmérséklete, a mely majd meleg-elvonás, majd meleg-átadás által állítja helyre a test hőmérséklet-egyensúlyát. Ugy a melegelvonás, mint az átadás, helyesebben melegekzlés, ingerlőleg hat az idegekre és ezek élénkebb működésére, gyorsabb anyagcserére, helyesebb táplálkozásra bírják a szerveket, a mi végeredményben semmi egyéb, mint a megzavart, beteges életműködésnek rendes, egészséggel való felcserélése.

Beható kísérletek igazolják, hogy a fürdés után az anyagcseréje tetemesen fokozódik és hogy az oxigénfelvétel a vérbe sokkal nagyobb mértékű, mint a fürdés előtt. De azt is kimutatták, hogy a hatás nemcsak közvetlenül a fürdés után tart,

hanem még órákkal, sőt napokkal utána is. Persze sok függ mindig a fürdő minőségétől és alkalmasságától, a minék megítélése ép a kellő hatás elérése szempontjából az orvosnak legfontosabb feladata.

De a fürdővíz ingerlő hatása nem pusztán a víz hőmérsékletétől függ, hanem ásványos tartalmától is, mely az ingert erősíti vagy gyöngíti, avagy éppen a szükséghez képest módosítja. Az összes ásványvizek közt legerősebben fokozzák az ingert a sós és a savanyuvizek, mely utóbbiaknak szén-savtartalma a bőrt át is járja és ez uton is kedvező hatással van a testre, nevezetesen pedig egyes szervekre. Míg tehát a közönséges fürdővíz csupán hőmérséklete által hat, az ásványvíz a hőmérséklete mellett még specifikus ásványtartalma által is. Az egyes ásványi anyagoknak hatása, egész pontosan még nincsen tanulmányozva, de azért némely anyagnak elég bizonyossággal ismerjük már a hatását. Így az alkáliáknak, vagyis lúgos vizeknek például legfontosabb szerepük az, hogy erősen tisztítólag hatván a bőrre, az ideg-ingert általt fokozzák, hogy a víz közvetlenebbül és tartósabban érintkezhessen a bőrről, illetőleg az idegvégződésekkkel. A sós vízről azt puhatolták ki, hogy legnagyobb hatással van a mozgató idegekre, míg az érző idegeket alig ingerli. Az alkális vagyis lúgos víz éppen ellenkezőleg jobban hat az érző idegekre, mint a mozgatókra.

korában joga van a nyugdíjhoz, de ennek daczára is csak akkor kap teljes nyugdíjat, ha élete 65-ik évét betöltötte, vagyis a tanító tulajdonképpen nem is 40, hanem 44 évi szolgálat után részesül teljes nyugdíjban. Tehát — irigység nélkül mondva — az állami tanítók 30, a nem államiak 44 évi szolgálat után nyugdíjaztatnak teljes fizetéssel! E szembevetendő méltánytalanság belátásához sem kell nagy okosság, de megszüntetésük sem kerül az országnak áldozatába, hisz a nyugdíjalap — mely a 7 milliót már meghaladta — minden megerőltetés nélkül elbírja. Akkor lenne valóban örökre lekötelve a magyar tanítóság, ha a törvényhozás a javaslatnak e két nagy hiányát az állami nyugdíjtörvényben kimondott elvekhez követhetőség szempontjából s főleg az egyenlőség eszméjét tartva szem előtt, a méltányosság és igazság alapján, elenyésztetné! Ennek hatását a nemzeti kultúra előhaladása csakugyan fényesen igazolná, még akkor is, ha a fizetés-javítás kérdése most még nem volna keresztlvélhető. A törvényhozás ezen munkájához méltán fűződnek a tanítók örök hála.

V. K.

Elvi határozatok adóügyben. A magyar királyi pénzügyi közigazgatási bíróság legújabbán a következő határozatokat hozta: 1. A közigazgatási bizottság nincs jogosítva az elbírálása alá kerülő adóügy érdemében föltételes határozatokat hozni; a III. oszt. ker. adó megállapítását az adóköteles vállalat lebonyolításáig, vagy az üzleti év végéig elhalasztani nem lehet; gőz- és kádfürdő-helyiségek házadómentességben nem részesülnek. Ugyanígy szintén nem házadómentesek a fürdőszolgának lakásul átengedett bérfizetési nélküli helyiségek sem; a pénzintézeteknél elhelyezett tőkekből folyó jövedelemnek megadóztatásáról szóló 1883. évi VII. t.-cz. §-ában említett intézetek csakis a betevőknek tényleg kifizetett, vagy azok javára a tőkekhez irt kamatok összegének megfelelő tőkekamatadót tartoznak az adóhivatalnak beszolgáltatni; oly mezei munkások (napzámosok), továbbá zsellérek és csekély földbirtokkal bíró földmívelők, akik mellékesen jelentéktelen mérvben fázékkészítéssel foglalkoznak, ebből eredő jövedelmük után I. oszt. ker. adóval nem róhatók meg; végkielégítés IV. oszt. ker. adó tárgyát képezi.

A magyar ifjúság válasza a román ifjúnak.

(Mutatvány.)

Elsőbben is álljunk meg általánosságban a rend és a műveltség kérdésénél. Mi tudjuk és szívesen elismerjük, hogy Románia uralkodói és kormányai, sőt maga a fiatal nemzet is, lázas sietséggel iparkodnak a művelt államok intézményeit meghonosítani és Romániából európai alakú államot formálni. Az a terület, mely alig egy nemzedék kora előtt két tartományra szakítva, a török uralom árnyékában apró földesuri zsarnokok kedvteléseinek, a robotra hajtott szegény földműves nyomorúsá-

Az inger ereje és tartalma szintén nagyon különböző a vízben foglalt ásványi anyagok különfélesége szerint. A szénsavas víz például gyorsan és erősen hat, de nem tartósan vagy legalább is nem oly tartósan, mint a sós víz, melynek hatása lassu. Mint említettük, az egyes ásványi anyagoknak mindennemű és minden irányú hatása ez idő szerint még felkutatva nincs, annyi azonban bizonyos, hogy minden ásványviznek a hatása abban az ingerben keresendő, melyet a testre gyakorolnak, hogy általuk az anyagcserét élénkítsék és így a rendellenes életműködést rendessé változtassák.

Az egyes ásványfürdőtől természetesen sokkal biztosabb hatást csak akkor várhatunk, ha majd pontosan fel lesz derítve minden egyes ásványviznek ingerlő hatása. Igen komoly tudósok folytatnak ez irányban évek óta buvárlatokat s remélhetjük, hogy már a közel jövőben sokkal biztosabban tájékozhatják orvosaink betegeiket a fürdők hatásáról.

(B.)

gának s az uzsora pusztításainak képét mutatta: ma modern szervezett állam alakjában áll előttünk, sok képességgel bírva a szabadságnak, a nép jólétének és műveltségének megalapítására.

Románia pedig ezzel épenséggel csak küszöbhez ért el egy oly feladatnak, a melyet Magyarország immár ezer év óta betölt becsülettel. Teljesítette a magyar e küldetést akkor, a mikor a szabadságot a Duna és Tisza völgyein fenyegette a Keleti császárság, a pápai mindenhatóság, a nyugoti német birodalom és az orosz kényuralom, a műveltséget pedig fenyegette a kunjáradás, a tatárjárás és a török hódítás. Teljesítette a magyar e küldetését akkor is, midőn a szabadságot és műveltséget fenyegető támadások egyszerre és egy időben érték őt kelet és nyugot felől, s midőn e támadások sulya alatt állama darabokra szakadozott, egyik része csatlakozván a Habsburgok jogarához, másik része török uralom alá szorítottván, a harmadik része Erdély néven külön alakulván állami szervezetté. Teljesítette így a múltban, akkor, a mikor Románia nem létezett a világon s teljesíti ma, midőn megpróbáltatásai elmúlván, régi jogaiba ismét viseza van helyezve. De nem csak pusztá állítás: Magyarország és a magyar nemzet e politikai hivatását és államfenntartó képességét bizonyítja egy nagy tény is. E tény pedig az, hogy alkotmányos szabadságát soha, még leggyengébb állapotában sem tudták kiirtani. Körülöttünk mindenütt nyoma veszett az alkotmányos szabadságnak, Európa egész kontinensén elenyésztek intézményei. Nagyobb és műveltebb nemzetek nem voltak képesek megőrizni; de Magyarországon annyi abszolutisztikus kísérlet után rövid időközön tul mindig helyreáll az alkotmány. Csak egy pont van az európai kontinensen, mely hasonlót mutat föl: Svájc, de ez is egy szétforgácsolt nagyobb municípiumokból álló laza konföderáció volt.

Ez oly tény, mely mindennél fényesebben bizonyítja azt, hogy a magyar nemzet az alkotmányos szabadság szeretetét soha sem vesztette el, és abbéli képessége, hogy megvédelmezze és megtartsa, meg volt minden időben. És a mit kincsenek tartott ezer éven át, amireje volt, mióta Európában lakik, a miből erkölcsi és anyagi hatalma kitelt mindennemű ellenségei ellen, arról most felejtkeznek meg, oly korban, melyben minden nemzetnek, még annak is, a melyeknek eddig nem volt, vágya az alkotmány és a szabadság? Most felejtkeznek meg, és miért? Ama román nyelvű tagjaiért a nemzetnek, a kiknek száma az összeshez úgy áll, mint 2 a 15-höz? Ragaszkodott alkotmányához a magyar minden külső ellenséggel szemben; megosztotta évszázakon keresztül minden lakójával e hazának faj- és vallásbeli különbség nélkül és így élte túl századok viharát. És egy ezredév világos tanubizonyoságai ellenére mostan állana be egy elenyésző kisebbségben levő faj ellen „zsarnoki kényurnak”? Minden józan ember hitetlenül fogja ily föltevessel szemben a fejét rázni.

Aki ép ítéllettel egy felőrat szentel történeti tájékozásának, az kevés idő alatt meggyőződik arról, hogy Magyarország ezer év óta a rend és szabadság őre és a nyugoti civilizáció pajzsa. Nem az, mivel annak magát proklamálja, hanem mivel hosszú évszázak forrásában e hivatásnak földadatait teljesítette. Örömmel vesszük tudomásul, hogy immár Oláhország is es o hajlt lenni; látjuk is, hogy iparkodik a cél felé; de abbéli iparkodásának nem tekinthető a törekvés, a mely tanuló ifjúságának emlékiratában van kifejezve. Ellenkezőleg e memorandum a rendbontás, a zavar, a visszavonás és az elnyomás céljait szolgálja.

A kovásznai fürdő.

Irta: Dr. Hankó Vilmos.

(Külön lenyomat az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület kiadásában megjelent „Az erdélyrészi fürdők és ásványvizek leírása” cz. munkából.)

(Vége.)

Dr. Brunner Kálmán, a világhírű Császár-fürdő kitűnő orvosa, a kovásznai vizek orvosi értékét illetőleg a következő véleményt mondja:

„A kovásznai Pokolsár, Horgác, Sós- és Galamb-forrás vizek a legkitűnőbb alkali-sós savanyu vizek közé tartoznak. Feltűnő e vizeknek a szabad és félig kötött szénsavban, a sodabarbonában s a konyhasóban való nagy gazdagsága; figyelemre méltó e mellett a Galambok kutjában a jodnatriumnak és natriumsulfatnak jelentékeny mennyisége is. A Horgác-kut és a Galambok kutja vizének feltűnő natriumbicarbonat-, konyhasó- és szénsav-tartalma méltóvá teszi e vizeket arra, hogy mint a világhírű gleichenbergi vizekkel egyenlő értékűeket, az orvosok legnagyobb figyelemben részesítsék.

Kitűnő összetételükhez képest gyógyító-erejük is kitűnő.

A Pokolsár- és Sósfürdő, mint hidegfürdők, csuszos, köszvényes, görvélves és idegbajokat gyógyítanak.

A Horgác és Galambok-kutja vizének belső alkalmazására főképpen a hurutos bajok gyógyulnak. Emésztési zavarok, étvágyhiány, gyomorfégés, gyomorsavanyúság, aranyeres bántalmak, epezsavarok, gyomorfekély, gyomor- és bélhurut javulni fognak a kovásznai vizek (Horgác, Galambok k.) alkalmazására. Vérszükség esetében, ugyszintén hiányos vérképződésnél is javulva van különösen a Horgác viz használat.

De nemcsak az emésztő szervek hurutos bántalmainál, hanem a légzőszervek hurutjánál is jó sikerrel rendelkeznek a kovásznai vizek; főképp a köhögési inger és tüdőhurut javulnak mellette. A Galambok-kutjának vize e mellett görvélbajos izzadmányok, mirigybajok eseteiben is jó szolgálatot tesz; a jodnatrium a chlornatriumnak az izzadmányok felszívódását elősegítő működését még fokozza.

A Mikes- és Czifra-forrás vizei vasas savanyu vizek. Alkalmazásuk különösen hiányos vérképzés esetében, női és idegbajokban ajánlható. Kovászna pedig czélszerű tartózkodási hely mindazoknak, a kiknek havasalmi, illetőleg hegyi klíma befolyására van szükségük.

Dr. Brunner, a Császár-fürdő orvosa.

A kovásznai vendéglőkben, villákban, fürdőházakban és a falubelieknek házában összesen 300 szerényen butorozott, de tiszta és egészséges lakószoba áll a vendégek rendelkezésére. A szobák napi ára 30—80 kr; a kettős szobáké 1 frt — 1 frt 50 kr. Ebéd és vacsora egy hóra személyenkint 25 frt. Gyógy- és zenedíj 2 frt 50 kr. Fürdés hidegben ruhával 15 kr. Kádfürdő 30 kr.

Kovásnának nagy szerencséje, hogy tekintélyes megyebeli férfiak — értékét felismerve — részvénytársulattá alakultak kincseinek kiaknázása céljából. Ezen részvénytársulat nagy buzgalommal, szakértelemmel, áldozatkészséggel látván munkához, remélhető, hogy Kovászna pár év múlva egyike lesz Erdély leglátogatottabb fürdőinek.

Posta- és táviróhivatal helyben. Fürdőorvos: dr. Zentai Dávid.

VIDÉK.

Bereczk, 1891. július 21.

Tekintetes Szerkesztő ur! Kopogtatok, remélve, hogy rövid tudósításomnak becses lapjában egy kis tért nyerendek.

Ugyanis: A bereczki iskolás növendékek folyó hó 19 én a szép és tágas nagy fin-iskola termében a befejezés stádiumában álló r. k. új leányiskola javára egy kis ártatlan estélyt rendeztek, ezáltal is bár parányi részben leróni ohajtván a gyermeki hála szent adóját azon intézet iránt, melyben a rendszeres első oktatást nyerni szerencsések voltak.

A program ez volt: 1. „Mátyás diák” című szindarab. 2. Énekek és szavaltatok. Az előadás kezdődött 8 órakor, végződött fél 10 kor. Belépti díj volt 20 és 10 kr.

Nem mondhatom, — bár mondhatnám — hogy valami nagy lett volna a közérdeklődés, annál kevésbbé a tényleges részvét; mindazonáltal a kis estély összes jövedelme kitett 7 frt 94 krt, melyből 7 frt 79 kr folyt be az iskolai pénztárba.

Az előadás — leszámítva a kezdet nehézségeit — jól sikerült. Elismerés illeti érte: Gábor Antal tanítójelölt urat, mint betanított, vezetőt és rendezőt; továbbá: Pánczél József, Bodó Ferencz, Kovács Mária, Bara Ignác, Győrbíró Anna, Ve-

res Mária és Géza és Klára András kis tanulókat, mint főbb szereplőket, szavalók és éneklőket.

Nem tartozik e közlemény szűk keretébe, hogy községünkben a régi — leányiskolának használt — templomi rozszant ház helyett egy a czélnak megfelelő új leányiskolát építtetni mi módon sikerült; de az igen is ide tartozik, hogy megköszönjem a kedves tanuló gyermekeknek ama nemes törekvését, melylyel a több mint 700 frtot képviselő hajléknak költségei fedezéséhez járulni igyekeztek. Azt mondom, kis barátim: „Macte nova virtute puer! Sic itur ad astra.”

Bálint László.

Különfelek.

— **Személyi hir.** Forinyák Gyula m. kir. altábornagy, honvédségi adlatus, pénteken délelőtt városunkba érkezett, s a honvédség felett szemlést tartván, szombaton délelőtt tovább utazott.

— **Kinevezések.** Köllő Ignác csik-szentmártoni kir. járásbíróági aljegyző a gyergyószentmiklósi járásbíróághoz albiróvá, — Jan-kó András gyergyószentmiklósi járásbíróági aljegyző a nyárádszeredai járásbíróághoz szintén albiróvá nevezetett ki.

— **Színészet.** Kovács Jenő, ujonan szervezett szintársulatával, melyhez több fővárosi színész szerződött, néhány előadásra városunkba kérésztül. Repertoárjába — operettek kizárásával — csakis jó magyar zamatu népszínműveket, vígjátékokat és drámákat vett fel. A tarsulat kiválóbb tagjai: Bágyoni Szabó Ödön, Berényi Gyula, Réthi István, Hegyi István, Hegedűs István, Kiss Soma, Farkas Béla, Szigetvári Ilon, Virányi Giza, Nagy Ilon, Kovácsné M. Klára. Hat előadásra a következő mérsékelt árak mellett nyit bérletet: Páholy 14 frt, korszék 4 frt, zartsék 3 frt. A napi árakat szintén jelentékenyen mérsékli.

— **Beküldetett.** Kanabé György, a közveszélyes örült, kire a multkor hívtuk fel a hatóság figyelmét, még mindig a környéken tartózkodik, rettenésben tartva a járó-kelőket. Ismételten ajánljuk az illetékes hatóság figyelmébe; érlelyes és sürgős intézkedést kérünk, nehogy újabb szerencsétlenségnek legyen okozója.

— **Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület** folyó hó 21-kén választmányi ülést tartott. A tanácskozás tárgyai közül megemlítjük a következőket: Minthogy az eddig beérkezett válaszok szerint az illetékes körök helyeslik az eszmét, a választmány egy fürdőügyi kongresszus összehívását Maros-Vásárhelyre kimondja. E kongresszuson fog tárgyalás alá kerülni egy az Egyesület által kiadandó fürdőügyi lap dolga is. Titkár jelentéséből sajnálattal említjük meg, hogy az Egyesület megbízásából dr. Hankó Vilmos által sajtó alá rendezett fürdőkönyv merev közönyt találkozt az fürdők részéről. Az Egyesület e munkával a fürdők érdekeit kívánta előmozdítani, azoknak látogatottságát emelni és az idegen fürdőbe menő közönséget ide vonzani, és ezzel szemben a fürdők magatartása valóban érthetetlen. A választmány sajnálattal vette tudomásul a jelentést s kimondotta, hogy az egyes fürdők részére készséggel készít e munkából külön lenyomatokat, ha az egyesületnek megfelelő tiszteletdíj biztosítottatik, ellenkező esetben a műből külön lenyomatokat nem engedélyez.

— **Hangverseny.** A dévai állami tanítóképző-intézet ifjusága, Hoos János képezdi zenetanár vezetése alatt, több urhölgy szives közreműködése mellett, felelőrszben a kovásznai ev. ref. egyház javára, felelőrszben a „Hankó-kut” felállításának költségei fedezésére Kovásznán a Butyka-féle vendéglő nagy termében 1891. augusztus 2-án táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendez. Rendező bizottság: Bakay Sándor, Balkay Árpád, Bányay Kristóf, Bedő József, Bodor Géza, Boér Kálmán, Csia György, Deák Domokos, Deák Imre, Deák Samu, Deák Benedek, Domokos Dénes, Domokos Mihály, Ebergényi Gyula, Gazda Béla, Dr. Hankó Vilmos, Harmath Lajos, Hollaky Attila, K. Horváth Miklós, Dr. Jancsó Benedek, Kelemen Lajos, Orbán Ferencz, Simeghy Ignác, Szabó József, Szűcs Géza, Dr. Vajna Gábor, D. Veres Gyula, Veres Károly. Belépti-díj: személyenként 1 frt, családjegy 2 frt 50. Kezdeté este 8 órákor. Megjegyzés. A délelőtti isteni tisztelet az ev. ref. templomban 11 órákor veszi kezdetét, a melyen Hoos János orgonakísérete, valamint a helybeli fürdő zenekar közreműködése mellett a dévai állami tanító-képző intézet ifjuságának énekkara egyházi énekeket fog énekelni. Jegyek előre válthatók Ebergényi Gyula ur gyógyszer-

tárában és este a pénztárnál. Műsor: 1. „Riadó”, Huber Károlytól; éneklő a dévai tanító-képezde ifjuságának dalkara a fürdői zenekar kísérete mellett. 2. „A holt költő szerelme”, melodráma. Szövegét írta Jókai Mór, zenéjét szerzette Liszt Ferencz. Szavalja özv. Vajna Gergelyné ő nagysága, zongorán kíséri Forgette Antonia k. a. 3. „Népdalegyveleg”, Huber Károlytól, éneklő a dévai tanító-képezde ifjuságának dalkara. 4. „Hegedű-solo”, előadja Bartalis János, zongorán kíséri Butyka Aranka k. a. 5. „Magyar dalok”, éneklő Lázár Ilona k. a., zongorán kíséri Hoos János. 6. „Kossuth-nóta”, népdalegyveleg, éneklő a dévai állami tanító-képezde ifjuságának dalkara. 7. „Vocloria”, Nokturne, Brinley Richardtól, zongorán játssa Deák Irén k. a. 8. „Rákóczi-induló”, zenekíséret mellett éneklő a dévai állami tanító-képezde ifjuságának dalkara. A hangverseny után táncz. A hölgyeket arra kéri a rendező bizottság, sziveskedjenek a legegyszerűbb öltözkében megjelenni.

— **Alapítvány a Mikó-kollegium tápintézetének.** Örvendetes jelenség társadalmi életünkben, hogy alig van ünnepély, vagy bármilyen összejövetel, a melynek egy vagy más humanns intézetnél nyoma ne maradjon. Megemlékeztünk arról az ünnepélyről, mely a napokban folyt le Kovásznán, Hollaky Attila főszolgabíró 10 éves jubileumáról; ma már maradandó emléke van az ünnepélynek is: Hollaky Attila ez alkalommal 100 forint alapítványt tett a Mikó-kollegium tápintézetének.

— **A székely ipar Temesváron.** A délmagyarországi kiállítás díszes csarnokai között ott áll a szerény külsejű „Székelyház”, melynek azonban változatos és gazdag a belseje. A székely-ház két szobából áll; a kisebbikben van elhelyezve a sepsiszentgyörgyi nőipartanmühely növendékei által készített nőipari kézi-munka. A csinos és izlással elrendezett kollekció a következőkből áll: egy női-kézimunka- és egy szabázzati mintakönyvből, melyekből láthatni, hogy a tanmenet minő fokozata van a női kézimunkák elsajátítása terén felvéve, csoportosítva és keresztülvive. Ugyanezen tanmühely kiállítás tárgyait képezik még: kalotaszegi és arapataki varrottas díszmunkák, u. m. függönyök, asztalterítők, asztalfutók, ágyneműek stb. A himzés köréből: fehér és színes himzésű asztalneműk, ingbetétek, monogramhímzések, perzsa, velencei, ajour himzési díszmunkák; a magyar díszítő stíly jellemzőbb motívumainak alkalmazása a színes himzés kivitele által stb. Ugyanezen kis szoba másik részét foglalja el az „Első székely szövőgyár” által előállított tárgyak bemutatása. Látni ottan valódi székely szőttest a maga különleges változataiban, csángó kötőnyeket, különböző színekben. Csángó függönyök gazdag változatban, asztalterítők, asztalneműk, tárczatarok, kredenczerítők, díszes kivitelű átvétők stb. E gyár külön kiállítása az iparszarnok VIII. csoportjában van elhelyezve. A díszes szekrényben elhelyezett finom női ruhák székely szőttes szövet a divat előre haladott igényeit kielégítő szín-összeállításban, több szövött függöny, melyek mindenike a legkényesebb igényeket is meggyőzi arról, hogy e gyár, mely a közelmúltban az állam figyelmét és hatalmas anyagi pártolását kivívta, már a közel jövőben hazánk elsőrendű gyárai sorába fog fölemelkedni. Meglepő a finom Barchent szőttemény, mely e téren első kísérlet és szépen sikerült. A székelyház nagyobb szobájában be van mutatva Háromszékvármegye összes ipara. Láthatni ottan a közönséges székely asszonyok házi székelyszőtteseit, közönséges és finom gyapju- s posztóiparát, fonalfestőiparát, tejgazdaságát, vas, fa, üveg-tyúgyiparát. A közlekedési eszközök csarnokában van elhelyezve egy teljesen felszerelt székely fa-éke, egy hordó és egy magyar szekér. bemutatott iparművek tárgyainak kivitelén egy bizonyos sajátoságok jelleg vonul át, melyből szembetűnően kitűnik a székely népfaj természet szűlle leleményes észjárása. Izlással tudja párosítani a külsőleg tetszőt a ha-znossal, a jót az olcsó értékkel.

— **Kihívás parlamenti beszédért.** Ugron Gábor a minapában a képviselőházban interpellációt intézett a miniszterelnökhöz a fumei 79. gyalogezred legénységi tüntetési ügyében. Az interpellációval kapcsolatban hosszabb indokoló beszédet is tartott, melyben kárhözható a tisztikar között uralkodó szellemet, megbotránkozásának adott kifejezést egy Uselac nevű százados magatartása felett, ki fegyvertelen néppel szemben fegyvert akart használni. E nyilatkozat folytán Uselac százados elküldte segédeit Ugronhoz, hogy hívják ki párbajra. Ugron Horváth-Tholdy Lajos grótot és Rohonczy Gedeont nevezte meg segédei gyanánt. Az Ugron segédei azonban oly esetet látván, mely precezenst alkothat és a parlamenti szólásszabadságot érdeklő képviselők-ből konferenciát hívtak össze, mely kimondotta, hogy a parlamenti szólásszabadság érdekében Ugron elégteltelt nem adhat. Erre aztán Uselac százados segédei az ügyet befajéztának nyilvánították, s ezzel a nyilatkozattal a nagy szenzációt keltett eset véget ért.

— **Női kereskedelmi tanfolyam.** Kolozsvárt egy értekezlet az általunk is ismertetett miniszteri indokolás alapján kimondotta egy női kereskedelmi tanfolyam létesítésének szükségességét. Kozma Ferencz, Kolozsmegye kir. tanfelügyelője, ki is becsátotta már erre vonatkozó felhívását e tanfolyam ügyében, melyet ajánlunk a szülők s általában az érdekeltek figyelmébe. A tanfolyam okt. 1-től május 31-ig, vagyis 8 hónapig tart. Tanítandó tárgyak: könyvvitel, kereskedelmi számtan, kereskedelem és váltóisme, irodai munkálatok és levelezés. Felvételnak oly 18 évesnél nem idősebb leányok, kik a polgári vagy felsőbb leányiskola 4 osztályát legalább elégséges eredménnyel végezték, vagy ennek megfelelő képzettségüket felvételi vizsgálat után igazolják. A tanfolyam hallgatói benn az intézetben női felügyelet alatt fognak állani. A tanfolyam csak egy fog megnyitni, ha a jelentkezők száma annak szükségességét igazolja s ezért a tandíj csak a beiratkozások után fog megállapíttatni véglegesen. A felvételre aug. 15-ig lehet jelentkezni Kozma Ferencz tanfelügyelőnél Kolozsvárt.

— **Kondorkeselyű a Czenken.** Hétfőn reggel a legnagyobb vihar közben egy óriási kondorkeselyű megtámadta a brassói Czenk tetején a Bethlen barlangban lakó vendéglőst, s midőn ez megrémülve rohant be lakásába, a keselyű hat kacsát magával ragadva, szédítő sebességgel repült tova.

— **Új magyar nemes.** A király Neugebauer László budapesti írónak és az osztrák-magyar bank felhívzsgálójának, valamint törvényes utódainak, a magyar irodalom terén szerzett érdemei elismerésül, a magyar nemességet adományozta.

— **A román trónörökös szerelme.** Bukarestből távirják: Ferdinánd román trónörökös Vacarescu Helénnel való házasságáról végleg lemondott.

— **Köszönetnyilvánítás.** Elmulaszthatlan kötelességemnek ismerem a nyilvánosság előtt is forró köszönetet mondani Tek. dr. Sinkovics Aurél honvéd ezredorvos urnak, ki lelkiismeretes, kitűnő gyógykezelésével gyermekeimet úgy szolván a haláltól mentette meg. Mindkét leányom gyomor- és bélytyphusban volt súlyos beteg, s csakis nevezett orvos ur odaadó buzgalmának köszönhetem, hogy őket el nem vesztettem. Adja az ég, hogy a tudomány segélyével még sokáig lehessen áldására a szenvedő emberiségnek. Kézdí-Vásárhely, 1891. július 23. Hegyesi Adolf, m. k. pénzügyőri biztos.

A közönség köréből.*

Pár szó tiszteletes Czelli Ignác urnak a „Székelyföld” 55-ik számában Szabó Lázár tanító urhoz intézett válaszára.

Bocsásson meg Tiszteletes ur, hogy a Szabó Lázár tanító urnak adott válaszára néhány megjegyzést teszek, miután abban nem csak engem, hanem a márkosfalviakat is érdeklő dolgok vannak foglalva.

Hogy nyilvánosan lett meghurczoltatásának én lettem kezdeményezője, arról nem tehetek, mert nem tudtam, s még most sem tudom bizonyosan, hogy iskolánk járandóságát kinél keressék; úgy látszik, hogy a kezelés körül pap, tanító, egyházigondnok s pénztáros mindnyájan megbizatással bírtak; tölem pedig azt követelni sem lehet, hogy Martonfalván csekély járandóságunkért kapuszám szerint induljak meg. Ezt azért sem veheti rossz néven, mert a mint tudomásomra jött, a márkosfalvi műkedvelők vezetőjét éppen a Tiszt. ur kérte fel a közreműködésre, nem róva rájuk semmi kötelezettséget a közreműködésért, csak a fele jövedelem hiu reményét.

Hanem, úgy látszik, ezen remélhető jövedelem is olyan volt, mint a felvidéki asszony riska tehénkéje, mely felett a végrendelet így szolt: Az elveszett riska tehénkémet, ha megkértül, hagyom Zsuzsika leányomnak; ha meg nem kerül, hagyom az esztelenek barátoknak (átok terhe alatt).

Különben hogy elszámolni kell s mikor és kiknek, azt tudni kellett volna annak, a kit illet.

Tiszteletes ur nagy számadásba vegyült, de csak a nagy közönség kedvéért; azonban ennek a kedvéért sem teszi meg azt, hogy a felülfizetők neveit a felülfizetési összeggel együtt nyilvánosságra hozta volna, pedig felülfizetések is történtek; vagy tán ez is a többi rendes dijakkal együtt „jöttem-mentem”-re elkel? En ugy tudom, hogy felülfizetni csak a jótékony czélra szoktak. Hát már most a mi kedvünkért (helyesebben az iskola kedvéért) ki számol? En nem tudom, ha csak nem az, a ki a fele jövedelmet ígérte volt. Sze-gény vendégjog! ezt a megoldását eddig nem tapasztaltam.

A mi a számadási adatokat illeti, azokat én mind elhiszem; azt is, hogy a zenészeknek téve-

* E rovat alatt helyet adunk a közérdekű felszólalásoknak, de a felelősség a beküldőtől illeti. Szerk.

désből 1 fttal több adatott ki; csak hogy ez nem a műkedvelők ügyetlensége. Azt is elhiszem, hogy a borkereskedésbe oly vitézül belebukott. Látja, miért fog oly mesterséghez, a mihez nem ért? Különben a 2 ftt 55 kr nem sok tandíj s reménye lehet a megtérítésre, mert a jó Istenhez folyamodik, az Isten pedig az ő szolgájának a kárát kipótolja.

Hanem ennél a borkereskedésnél az a számtani tétel előttem ismeretlen, hogy 126 liter 25 kros borból ha 96 liter 40 kron elarusittatik, a bejött összeg 28 ftt 70 krt eredményezzen. A borviz kereskedés meg a fuvar Zabolára (borért) számadásának kiadási rovataiban előfordul, de a bevételben — megfelelő jövedelemmel — nem. Különben az egész bor- és borvizkereskedést magán-célú eljárásnak tekintem, s éppen azért ezzel nem is bajlódom; azzal sem, hogy kiket ért az alatt, kik a 30 liter borból egy párt ingyen elfogyasztottak (tudom, nem a márkosfalviakat érti); azzal sem, hogy hitelbe kik és mennyit vásároltak; de azon csodálkozom, hogy 17 liter bor már 5-öd napra elromlott, mert 17 liter bort egy kálomista pap még Csokonai idejében is be tudott dugaszolni.

Ha tiszt. Cz. I. ur nem tudta kiszámítani, hogy az ilyen dolog előleges kiadással, futással, fáradsággal jár: annak ki az oka? Hogy az általános sikerért a műkedvelők közül máskor is voltak fáradságos munkái, azt feszegetni nem akarom.

Eleg az hozzá, megvan a jövedelem 1 ftt 24 krtban. Ebből Tiszt. ur vegye le előleges kiadásai kamatját, hogy vesztéséből legalább a fejsze nyele kerüljön meg. A megmaradt összeg felét küldje el egy küldönczről iskolászeki pénztárosunkhoz, de egyuttal a küldönczdiat is vonja le belőle.

Különös az, hogy a Tiszteletes ur ezeket hátulról támadásnak nézi s célzatos eljárásnak hiszi lenni. . . Ha ez hátulról támadás, akkor nem tudom, előlről hogy lehet támadni. Különben ez a hite arra enged következtetni, hogy Tiszteletes ur valószínűleg nem ott keresi a bölcsesség kezdetét, a miben Sokrates megtalálta.

Részemről az ügyet befejezettnek nyilvánítom.

Maradtam tisztelettel

Márkosfalva, 1891. július 21-én

ifj. Koós András,
isk.-sz. elnök.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos

Ifj. Dobay János.

Hirdetések.

Háromszékvármegye alispánjától.

Sz. 9546.—1891.

Arlejtési hirdetmény.

A szemerja-hídvég baróthi megyei közuton 14., 15., 17., 18. és 35—36. kilométer szakaszán levő 54., 61. és 95. számú hidaknak, az 1891. évben vállalkozók által leendő újból építése céljából folyó évi július hó 30-án délutáni 3 órákor a megyei jegyzői iroda helyiségében zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Miről versenyezni kívánók oly megjegyzéssel értesíttetnek, miszerint a feltételekben meghatározott 2299 ftt 04 kr összegben költségvetésileg megállapított kikiáltási árnak 5% bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatukat, melyben az elengedett % számmal és betűvel világosan megjelölendő, a megyei pénztárhoz az irt nap déli 12 óráig annyival bizonyosabban adják be, mivel a később érkezettek nem fognak tekintetbe vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki rajzok és iratok, valamint a feltételek a megyei jegyzői irodában a rendes hivatali órák alatt megtekinthetők.

Sepsi-Szentgyörgyön, 1891. július 18-án

Szentiványi Miklós,
alispán-helyettes.

Háromszékvármegye alispánjától.

Sz. 9547.—1891.

Arlejtési hirdetmény.

A Feketeügy folyón a Kézdi és Orbai járások között a régi Depsei hid helyébe, az 1890. évben épített új hidhoz vezető utnak a folyó évben vállalkozók által leendő újból építtetése céljából folyó évi július hó 30-án délutáni 3 órákor a megyei jegyzői irodában zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Miről versenyezni kívánók oly megjegyzéssel értesíttetnek, miszerint a feltételekben meghatározott 1076 ftt 19 kr összegben költségvetésileg megállapított kikiáltási árnak 5% bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatukat, melyben az elengedett százalékos számmal és betűvel világosan megjelölendő, a megyei pénztárhoz irt nap déli 12 óráig annyival bizonyosabban adják be, mivel a később érkezettek nem fognak tekintetbe vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki rajzok és iratok, valamint a feltételek a megyei jegyzői irodában, a rendes hivatali órák alatt megtekinthetők.

Sepsi-Szentgyörgyön, 1891. július 18-án

Szentiványi Miklós,
alispán-helyettes.

Háromszékvármegye alispánjától.

Sz. 9735.—1891.

Arlejtési hirdetmény.

A kézdivásárhely-torja-bükszádi törvényhatósági utvonalon a 7—10 kilométer közötti szakaszán 900, 800, 800 és 800, összesen 3300 forinttal 4 műtárgynak az 1891. évben vállalkozók által leendő újból építtetése céljából folyó évi július hó 30-án délutáni 3 órákor a megyei jegyzői iroda helyiségében zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Miről versenyezni kívánók oly megjegyzéssel értesíttetnek, miszerint a feltételekben meghatározott 3300 ftt összegben költségvetésileg megállapított kikiáltási árnak 5% bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatukat, melyben az elengedett százalékos számmal és betűvel világosan megjelölendő, a megyei pénztárhoz irt nap déli 12 óráig annyival bizonyosabban adják be, mivel a később érkezettek nem fognak tekintetbe vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki rajzok és iratok, valamint a feltételek a megyei jegyzői irodában a rendes hivatali órák alatt megtekinthetők.

Sepsi-Szentgyörgyön, 1891. július 18-án

Szentiványi Miklós,
alispán-helyettes.

Háromszékvármegye alispánjától.

ad. sz. 9735.—1891.

Arlejtési hirdetmény.

E hó 18-ról a fentti szám alatt kiadott árlejtési hirdetmény oda módosíttatik, hogy a kézdivásárhely-torja-bükszádi törvényhatósági utvonalon a 7—10 kilométer szakaszán 900, 800, 800 és 800 fttal előirányzott összeg kivitele 2856 fttban állapíttatott meg. Ennélfogva vállalkozók felhivatnak, miszerint a 4 műtárgyra vonatkozó ajánlataikat, e hó 18-ról 9735. szám alatt kiadott árlejtési hirdetmény értelmében, a kiviteli 2856 ftt összegre nézve tegyék meg.

Sepsi-Szentgyörgyön, 1891. július 24-én

Szentiványi Miklós,
alispán-helyettes.

Nyomatott Szabó Albertnél K. Vásárhely.